

***Xylella fastidiosa* Wells et. al.**
Djedia e gjethit nga bakteria, sëmundja e Piercit të rrushit të verës
Gammaproteobacteria: Xanthomonadales: Xanthomonadaceae

Bimët në të cilat gjendet

Më shumë se 300 bimë nikoqire. Bimët komercialisht më të njohura në rajonet tropikale apo nëntropikale janë rrushi, bimët agrume, bajamet, pjeshkat, kafeja, pemët e ullirit, oleandri. Bimët e zakonshme në Evropën Veriore janë panjat, lisat, kumbullat, qershitë dhe vidhi. Në natyrën e egër, në kopshte dhe në parqe ekzistojnë edhe shumë bimë nikoqire (siç janë tërfili, lucerja, Pelini i egër, dredhka, manaferrat, etj.).

Shtrirja gjeografike

Azi, Amerikën Veriore, Amerikën Jugore.
Në Evropë - Itali, Francë, Spanjë.

Simptomat

Simptomat varen nga kombinimi i nikoqirit dhe fuqia *X.fastidiosa*. Ndërsa bakteri pushton enët *xylem*, bllokon transportimin e lëndëve ushqyese minerale dhe ujit. Në përgjithësi, simptomat përfshijnë djegie të gjetheve, vyshkje të tyre, rënie, nxirje përgjatë marginave të gjetheve dhe tkurrje. Simptomat zakonisht shfaqen në vetëm disa degë, por më vonë përhapen për të mbuluar gjithë bimën. Varësisht nga speciet bimore, prania e njollave të verdha në gjethe, zverdhje të gjethit shpesh e shfaqur së bashku me zbehje të verdhë midis indeve të shëndetshme dhe

nekrotike, lignifikacion të parregullt të lëvores, rënie të parakohshme të gjetheve, reduktim në prodhim dhe dimension të frutave, shtrembërim të frytit, vdekje nga kurora ose mund të paraqitet edhe kombinim simptomash. Për shumë bimë nikoqire dëmet bakteriale nuk shkaktojnë simptoma të sëmundjes (kryesisht të egrat) ose paraqiten në formë latente.

Biologjia dhe morfologjia

Bakteri proliferat vetëm në enët xylem, në rrënjë, kërcell dhe gjethe. Përfundimisht, enët bllokohen nga agregatet bakteriale dhe nga tyloses dhe mishrat e formuara nga bima.

Rrugët e përhapjes

Distanca të shkurtra: vektorët – insektet thithëse që ushqehen me lëngun xylem (gjinkallat *Cicadellidae*, kërcyesit breshkë *Cercopidae*, pisha *Aphrophoridae*).

Distanca të gjata: materiale mbjellëse.

Marrja e mostrave

Merrni mostrën me ose pa simptoma. Mostra përbëhet nga degëzat me 10-15 gjethe.

Periudha e inspektimit

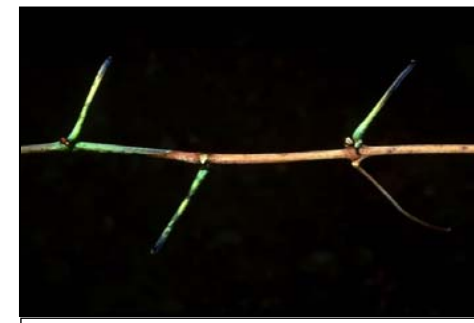
Gjatë periudhës së vegetacionit, kur bimët kanë shpalosur gjethet plotësisht.

X. fastidiosa në gjethet e rrushit të verës.
Foto: J. Clark

X. fastidiosa në gjethet e lisit.
Foto: Nicole Ward Gauthier

Degët e hardhisë me kërcjejt e gjetheve pas rënies së gjetheve. Foto: J. Clark & A.H. Purcell

X. fastidiosa në dru ulliri
Foto: Antonio Guario

"Ishull i gjelbër" simptomë në degën e rrushit.
Foto: M. Scortichini